

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

תוכן

- א. אי אמר ישראל קמי ידי זבנה עכו"ם מינך זבנה ניהלי מהימן מינו דאי בעי א"ל אנא זבינתה מינך.....2
- ב. האי מאן דנקיט מגלא ותובליא ואמר איזיל איגזרה לדקלא דפלניא דזבנתיה מיניה מהימן לא חציף איניש למיגזר דקלא דלאן דיליה.....2
- ג. האי מאן דאחזיק מגודא דערודי ולבר לא הוי חזקה מ"ט מימר אמר כל דזרע נמי ערודי אכלי ליה.....3
- ד. אכלה ערלה שביעית וכלאים אינה חזקה.....4
- ה. אכלה שחת לא הוי חזקה ... ואי בצואר מחווא קיימא הוי חזקה.....4
- ו. תפתיחא לא הוי חזקה.....5
- ז. אפיק כורא ועייל כורא לא הוי חזקה.....6
- ח. והני דבי ריש גלותא לא מחזקי בן ולא מחזקינן בהו.....6
- ט. הגודרות אין להן חזקה ... יש להן חזקה לאחר ג' שנים ... אם היה קטן מוטל בעריסה יש לו חזקה לאתרו ... דאית ליה אימא ... לא מנשיא ברא.....7
- י. הנהו עיזי דאכלו חושלא בנהרדעא אתא מרי חושלא תפסינהו ... יכול למעון עד כדי דמיהן דאי בעי אמר לקוחות הן בידי.....9
- יא. שאני עיזי דמסירה לרועה והא איכא צפרא ופניא בנהרדעא טייעי שכיחי ומידא לידא משלמי.....10
- יב. ניר לא הוי חזקה.....10
- יג. עד שיגדור שלש גדירות ויבצור ג' בצירות וימסוק ג' מסיקות.....11
- יד. דקל נערה איכא ביניהו שעושה שלש פעמים בשנה.....11
- טו. היו לו שלשים אילנות ממטע עשרה לבית סאה אכל עשרה בשנה זו ועשרה בשנה זו ועשרה בשנה זו הרי זו חזקה.....12

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

דף לו.

א. אי אמר ישראל קמי דידי זבנה עכו"ם מינך זבנה ניהלי מהימן מיגו דאי בעי א"ל אנא זבינתה מינך

ישראל הבא¹ מחמת הגוי ואכלה שני חזקה, שטוען ואומר למערער בפני לקחה הגוי ומכרה לי, או הראה לי שטר מקוים² שקנאה ממך לכך קניתי ממנו, הרי זה נאמן בשבועה במיגו דאי בעי אמר אני לקחתי ממך ואכלתי שני חזקה³.

ב. האי מאן דנקיט מגלא ותובליא ואמר איזיל איגזרה לדקלא דפלניא דזבנתיה מיניה מהימן לא חציף איניש למיגזר דקלא דלאו דיליה

כבר התבאר לעיל דף לג: שאם אין בעל⁴ השדה או האילן כאן, ואמר אחד אלך ואלקט פירות האילן והשדה של פלוני שמכרם לי, אין בית דין צריכין למונעו, שאין אדם חצוף⁵ ללקט פירותיו של אחרים. ודוקא אם אמר אלך ולקוט אבל אם לא אמר מונעים בידו. וגם אם אומר⁶, י"א⁷ שצריך שיאמר

¹ שו"ע ונו"ב קמט טז

² או שהכיר החתימות, דאם לא כן השטר הספא בעלמא הוא וכתב ב"י סעיף י"ט בשם תשובת הריטב"א [סי' קכ"ז] דה"ה אם טען שידוע לו שלקחה הגוי מישראל בחובו ומכרה לו דנאמן במיגו, ע"ש. סמ"ע שם כה

³ ונאמן אפילו ידוע שבא לידו מגוי. סמ"ע שם כו

⁴ שו"ע ונו"ב שם ב

⁵ בתוס' פרק חזקת הבתים (ב"ב) דף ל"ג (ע"ב ד"ה ואי) הקשו, דלמה לי טעמא דלא חציף איניש, תיפוק ליה כיון שהוא מוחזק ותפוס בפירות נאמן לומר לקוח כמו בשאר מטלטלין וע"ש. ובהגהת מיימוני פ"ט מטוען (אות ה') כתב וז"ל, וריצב"א אמר דלא קשה כלל, דדומיא דהכי בשאר מטלטלין אם ידוע שנכנס לבית הבירו ונטל בלא ידיעתו היה חייב להחזיר ולא כל כמיניה לומר שלקחה מתחלה וזה נראה לענ"ד בכוונת השו"ע שבסעיף א' לא כתב שאמר אלך ואלקט, משום דבסעיף א' מיירי שבעל השדה היה שם, ולפיכך נאמן לומר לקוח בשבועת היסת כמו בשאר מטלטלין, דמסתמא הבעלים מסרו לו בתורת לקוח או מתנה, אבל בסעיף ב' כתב אם אין בעל האילן ושדה כאן, דזה לא מהימן בתורת מוחזק אלא משום שאומר אלך ואלקט. וזה נמי כוונת הטור שם ע"ש. קצוה"ח שם א

⁶ בסמ"ע שם א

⁷ דעת הרמ"ה בטור שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

כן בפרהסיא וי"א⁸ שאפילו אמירה בצנעה דהיינו בפני אנשים מעטים ג"כ מספיק.

מכל מקום אם באו הבעלים קודם שלקטן מעכבין על ידו, דכולי האי לא מוקמינן ליה אחזקת שאינו הצוף כיון שהבעלין עומדין וצווחין⁹, ואפילו אם ליקטן כבר והוא טוען שליקטן משום שמכר לו גוף השדה ולא לפירות לבדן נחית, אז אינו נאמן אף על הפירות שאכל שהרי בעך הבית צווח וצריך להחזירן או לפורען, דכיון שאין לו שטר ולא חזקת שלשה שנים שלא קנה הגוף גם הפירות לא קנה, דהא לא טעין על הפירות אלא משום הקרקע ואם הקרקע לא קנה מאין לו הפירות.

אבל אחר שליקטם ולא צווח בעל הבית בלקיטתם אפילו מונח בהשדה של בעל האילן נאמן נגד הבעה"ב מטעם חזקה דאין אדם חציף לומר אלך ואלקוט כשאינן לו רשות¹⁰.

ג. האי מאן דאחזיק מגודא דערודי ולבר לא הוי חזקה מ"ט מימר אמר כל דזרע נמי ערודי אנלי ליה

שדה¹¹ שהיא מוקפת גדר ובא זה שהחזיק בה וזרע חוץ לגדר ונהנה בכל המקום שאינו שמור, אף על פי שאכלה כך שנה אחר שנה לא עלתה לו חזקה מכיון שלא איכפת לו לבעל השדה כיון שאינו שמור ויכול כל אדם לבא ולאכול שם¹², ומפני שמה¹³ שחוץ לגדר הוה הפקר, ודרכן לזרוע חוץ לגדר כדי שיבואו החיות לאכול אותן ולא יכנסו לתוך השדה המוקפת גדר, ויכול זה לומר ע"י זריעתו של זה היה משומר לי מה שבתוך הגדר, ומשום כך לא מחיתי בו, וה"ה לכל הזורע במקום שאינו שמור אלא רגל חיה ויד כל אדם מצויין בו אינו חזקה.

⁸ ה"ר חזקיה בטור שם

⁹ דא"כ כל איש שהוא עוות מצח יסמוך ע"ז לומר כן משום דידע כשיאמר כן לא יוכל בעליו למחות בו. סמ"ע

א

¹⁰ נתייה"מ חידושים שם ד וכמש"כ הלבוש

¹¹ שו"ע ונו"כ קמא יג

¹² לבוש שם

¹³ שמ"ע שם כא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

ד. אנלה ערלה שביעית וכלאים אינה חזקה

כבר התבאר במסכת כתובות דף פ. שאפילו החזקה¹⁴ היתה בכך שאכלה באיסור כגון ערלה וכלאים וחרש זורע בשביעית¹⁵, אף על פי שנהנה בעבירה, מכל מקום נהנה הוא והרי זו חזקה, ויש אומרים¹⁶ שאינה חזקה, שלא חשש זה למחות כיון שהפירות אסורים עליו, אלא א"כ אכל הזמורות¹⁷ או כיוצא בזה דבר שאין בו איסור¹⁸.

ה. אנלה שחת לא הוי חזקה ... ואי בצואר מחווא קיימא הוי

חזקה

אכלה שחת¹⁹ כלומר תבואה שלא הביאה שלישי, וקוצרין אותה לבהמות, ואינו חוזר וגדל ולא המתין עד שתגדל לא הוי חזקה²⁰, כיון שאינו אוכל כשאר בני אדם לא חשש זה למחות, שיש רגלים לדבר שירא הוא להחזיק כשאר בני אדם ובגזל ירד בהם.

ואם בני המקום דרכן לזרוע לשחת מפני שיש להם בהמות הרבה, ודמי השחת יקרים הרי זו חזקה²¹.

¹⁴ שו"ע ונו"כ חו"מ קמא יא

¹⁵ ועיין בסמ"ע שם יח שכתב שגידוליה אסורין וצ"ע.

¹⁶ הרמ"א שם מהטור בשם הרא"ש

¹⁷ אפילו הוציא יותר משווי הזמורות. ש"ך שם א

¹⁸ זהו דוקא בערלה ושביעית, אבל בכלאים אף הזמורות אסורין, ומשכחת לה היתר בזמורות כגון שהיה הכרם כבר נטוע ואח"כ זרע בצידו ונתגדל הפרי באיסור והזמורות שכבר גדלו בהיתר מותרין עד שיתוסף אחד ממאתים. סמ"ע יט.

¹⁹ שו"ע ונו"כ שם י

²⁰ הטור [סעיף ט'] שדוקא כשהמתין מלקצור השחת עד שנעשה גבעול בענין שאינו חוזר וגדל. סמ"ע שם טו

²¹ במחבר לא כתב שיש להם בהמות הרבה ובלבוש כתב שיש בהמות הרבה והדמים יקרים משמע דבעינן שניהם אולם מילתא דמסתברא דהכל תלוי בדרך הגידול ובחד מינייהו סגי שיש בהמות הרבה או שדמיו קרים.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

וכן אם באת לידו בעודה שחת, כשיגיע השנה השלישית מיום ליום יש בה ג"כ שחת²², הוי חזקה, דרך משל באתה לידו בחודש תמוז ואז היתה שחת, ולא אכלה עד ר"ח אלול שאז נגמרה התבואה, נמצא שאכל תבואה גמורה משדה זו בשנה ראשונה אחר ב' חדשים ראשונים שבאתה השדה לידו, וכן אכלה בשנה שניה ושלישית בכל פעם באלול בשעה שנגמרה, הרי באלול השלישי כבר אכל ג' תבואות גמורות ועדיין לא היתה השדה בידו כי אם ב' שנים וב' חדשים, ובכלות ג' שנים לחזקתו דהיינו כשיגיע לסוף חדש סיון השלישי יאכל שחת אף על גב שלא יאכלנה בשנה שלישית אלא שחת, כיון שהגיע זמן החזקה עושה בה מה שירצה.

ו. תפתיחא לא הוי חזקה

היתה השדה²³ בחזקתו כמה שנים ופתח בה²⁴ שבילי המים²⁵, הואיל ולא אכל פירות אינה חזקה, שהרי בעל השדה למה לו למחות, מאי איכפת לו אדרבה מהנה אותו שמתקן לו שדהו.

²² משמע הא בשנים הראשונות לא אכלה שחת, ומש"ה דוקא הוי חזקה, ומיירי שכבר אכלו ג' תבואות גמורות, ושחת אוכל ממנה לבסוף בכלות הג' שנים, וקמ"ל דלא תימא דבעינן שיאכלנה כל התבואות הגדילין בהג' שנים בגמרן. משא"כ ברישא דמיירי דאכלה שחת גם בג' שנים ראשונות או בשנה אחת מהם, מש"ה לא הוי חזקה, כנ"ל ביאור דברי הטור ומור"ם שהעתיקו. ולפי"ז קצת קשה דלא הו"ל למור"ם לסתום ולכתוב כן, דהא לפי מ"ש המחבר בסעיף א' די בג' תבואות דג' שנים אף על גב דלא החזיק בו ג' שנים מיום ליום, ומאי קמ"ל בזה דכתב אף על גב דלא יאכלנה בשלישית אלא שחת. וי"ל דקמ"ל דאפילו לדעת י"א דכתב מור"ם שם דבעינן חזקה ג' שנים מיום ליום, מודים בזה, וגם הטור שכתב האי דינא הוא משום דמצריך להחזיק ג' שנים מיום ליום. סמ"ע שם יז. והמ"ז מפרש דמיירי שבין בתחילה ובין בסוף לא אכל רק שחת ובאמצע אכל שני תבואות גמורות, מ"מ הוי חזקה, כיון דבתשלום שנה הג' ליכא אכילה אחרת לא היה להמערער להמתין מלמחות.

²³ שו"ע ונו"כ שם ה

²⁴ כ' ה"ה זהו שאמרו שם [ע"א] אמר רב נתמן תפתיח לא הוי חזקה וכן פי' רבינו האי ז"ל בספר מקח וממכר ופרושים אחרים יש וזה עיקר.

²⁵ בלבד לפנינו הוסיף "ופתח בה בשדה בלבד" ולא כתב "ופתח בה ושדד בלבד" ואפשר שמעות המדפים בזה דמה לי אם פתח בשדה זו בלבד או אף בשדות אחרות הא מכל מקום למה לו למחות הרי מהנהו. ומצאתי בדפוס פראג שסמ' "ופתח בה ושדד" בלבד" והמדפים טעה והחליף ו' בב' והוסיף ה' במקום ד'.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

וכן אם חרש ולאחר החרישה פתח בה ושדד בלבד, כלומר החליק בכלי העשוי לכך כדרך הכפריים וכותש הרגבים אחר החרישה לתלמים קטנים²⁶, הואיל ולא אכל פירות, אינה חזקה.

ז. אפיק כורא ועייל כורא לא הוי חזקה

זרעה ולא²⁷ הרויח בה כלום, אלא זרע כור ואסף כור לא הוי חזקה שהרי לא נהנה.

אבל אם²⁸ הוציא עליה הוצאות ממקום אחר עד שלא הרויח בה אין מבטל החזקה, שזה הוכחה שרוצה ליהנות בה אלא שלא עלתה לו והוי חזקה²⁹, ואף על פי שעשה כן כמה פעמים רוצה אדם בקב שלו מקביים בשל חבירו³⁰.

ודוקא³¹ שאין הדבר תמיד רק לפרקים בעת מלחמה וכדומה. אך אם יתמיד הו"ל ארין גזירה ולא שייך חזקה, שניחא לבעל הבית שיוציא אחד הוצאה יתר על השבחה, ולכן לא מיחה.

ח. והני דבי ריש גלותא לא מחזקי בן ולא מחזקינן בהו

²⁶ שְׁדָדוּ מלשון הכתוב ישעיה כ"ח הושע י' י"א ואיוב ל"ט י' סמ"ע כמ, ועיי"ש ברש"י בישעיה בשם מדרש תנחומא ובאבן עזרא ורד"ק ומצודת ציון, ומדברי כולם נלמד פירוש תיקון השדה, שכותש הרגבים אחר החרישה לתלמים קטנים, וכן פירש בבאר הגולה הו"מ ס' קמ"א, ובערוך השולחן [שם ס"ג] פירש שהחליקה אחר החרישה, והיינו כנ"ל. ובדפוס אמשטרדם א"י 'ושדר', ואולי מלשון המשנה בשדרה, ומלשון הכתוב [מלכים א' ו ט] 'ושדרות'.

²⁷ שו"ע ונו"כ שם ו

²⁸ רמ"א שם

²⁹ בתשובת רשב"א [המוכא בציונים אות י"ב] סיים וכתב ז"ל, הואיל שאין זה מכה כחישות הארין, דאל"כ ביטלת בזמן הזה כל החזקות מאחר שגמר החטא שנתרבו המסים עד שאין הפירות מספיקין להמסים כו'. סמ"ע שם י. ודעת המ"ז לחלק בין אם הצמיחה הרבה אלא שהוא לא אכל יותר ממה שזרע ובין שלא הצמיחה יותר והוא לקח הכל. ע"ש

³⁰ וניחא בזה ראיית רשב"א מערלה (ב"ב לו א), ע"ש. עיין אורים ו שהקשה מ"מ העליתי צ"ע על הרמ"א, דכל ראיית רשב"א הוא מערלה, ולשיטת הרמב"ם ויתר גאונים מהך דערלה אין ראייה, וכן פסק המחבר לקמן סעיף י"א ולכך השמיט כאן דעת רשב"א ובפרט לדעת הטור, לכן צ"ע על הרמ"א דהביא כאן כאילו אין חולק עליו, ובסעיף י"א הניח דברי המחבר בלי הג"ה, וצ"ע.

³¹ אורים ו עיין תומים (סק"ג)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

ראשי גליות³² של אותו זמן אין אכילתן ראייה ואפילו אם יחזיקו כמה שנים בשל אחרים אין מועיל להן, מפני שהן בעלי זרוע, ויראים למחות בהן. וכן המחזיק בנכסיהן אין אכילתן ראייה מפני שבוטחים בחילם ואינן חוששינן למחות.

המחזיק בשל קהל, י"א³³ שלא הוי חזקה. וכן אם הם החזיקו בשל אחרים, וי"א³⁴ שדינו כמו בשל הקדש, והיינו אם³⁵ יש להן גזברים ממונים שיהיה כל עשייתן קיים, או שהמנהיגים בעצמן הן ממונים לקיים כל דבר וא"צ לאנשי העיר, יש לו חזקה. ואם הקהל החזיקו בשל אחרים מהני חזקה³⁶.

ט. הגדרות אין להן חזקה ... יש להן חזקה לאחר ג' שנים

... אם היה קטן מוטל בעריסה יש לו חזקה לאלתר ...

דאית ליה אימא ... לא מנשיא ברא

כבר התבאר במסכת גיטין דף כ: אף על פי שהמחזיק³⁷ בדבר המיטלטל נאמן לומר שהוא שלו, על בהמה וחיה אינו נאמן, מכיון שהיא מהלכת יש לחוש שמא מעצמה נכנסה לרשותו או שמא לקחה בדרך והחזיק בה, וזהו שאמרו חמינו "הגדרות אין להם חזקה". לפיכך אם יש למערער עדים שהוא שלו נוטל ונשבע היסת³⁸, ואם אין לו עדים נשבע המחזיק היסת ועומד בשלו.

³² רמב"ם הלכות טוען ונטען פרק יג הלכה ב, וטור קמט

³³ אגודה פ' חזקת והב"י הביאו בסימן זה סעיף י"ב בד"ה דבי ר"ג אין מחזיקין בהו, וכתב עליו הב"י ג"כ, ולא נהירא, עכ"ל, בלי טעם וראיה. ונראה דמעמייהו דב"י ומור"ם משום דכיון דכתב כן אפיסקא דבי ריש גלותא אין מחזיקין בו דמשם למד זה, וסבירא להו דאין ללמדו משם, דשאני דבי ריש גלותא דהיו מזרע המלוכה והטילו אימה יתירה, וכמ"ש שם הטור [סעיף י"ג] בשם הרא"ש [בתשובה כלל י"ח סי' י"ז] וק"ל. סמ"ע מט, אולם

³⁴ רמ"א קמט לא, עיין ש"ך שם לא ומ"מ אין מחזיקין משום קדרה דבי שותפים וכ"כ בלבוש וזהו טעם הרמ"א עיין ביאור הגר"א שם

³⁵ נתיה"מ מח

³⁶ ש"ך [סקל"ב].

³⁷ שו"ע ונו"כ הו"מ קלה א

³⁸ ש"ך שם א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

ובמקום שדרך למסור בהמה לרועה שחרית ולקחתה מידו ערבית בענין שאינה הולכת לבדה כלל, דינה כשאר מטלטלין ונאמן המחזיק בשבועת היסת לומר שקנויה לו.

יש אומרים³⁹ אם החזיק בה ג' שנים באכילת פירות. ואפילו היתה החזקה שלא בפניו ג"כ מהני כשלא עשה מחאה⁴⁰ שלא בפניו⁴¹ ובכל ענין⁴² הוי חזקה, שאין דרך⁴³ להניח בהמה וחיה ביד אחרים ג' שנים⁴⁴.

עבד כנעני גדול⁴⁵ דינו כבהמה, ואין לו חזקה עד אחר שלשה שנים⁴⁶ מאחר שהוא מהלך, וצריך המחזיק להביא ראיה ששמש לו כל שלשה שנים אלו כדרך עבד לרבו, ואם הוא קטן שאינו מהלך על רגליו, דינו כשאר מטלטלין ויש לו חזקה מיד, אפילו אם יש לו אם שרגילה לצאת ולבא בבית המחזיק, ולא אמרינן שמא הביאתו שם ושכחתו שם⁴⁷, שאין דרך האם לשכוח בנה.

לפיכך לגבי גיטין אם⁴⁸ היו מוחזקין בעבד זה שהגט חקוק על ידו שהוא של הבעל ועכשיו יוצא מתחת ידה, והיא אומרת שבעדים נמסר לה ואין עידי מסירה לפנינו, הרי

³⁹ רמ"א שם כשעת הטור מהרשב"ם ותוס'

⁴⁰ ואם מיחה אפילו שלא בפניו מבטל החזקה כמו בקרקע. ואם טוען גנבת או גזלת מביתי, אפילו בנודרות אינו נאמן אף שיש לו מינו.

⁴¹ נתיבות המשפט שם ו

⁴² עיין פרישה [סעיף א'], שם כתבתי דמשמע מכאן דלסברא הזאת כשיש לו חזקת ג' שנים אין צריך שבועה, ומיהו היינו דוקא כשאין עדים להמערער וכמו שכתבתי בסמ"ע ריש סימן ק"מ [סק"ג], סמ"ע שם ד
⁴³ ולא דמי לעשויים להשאיל דלא מהני חזקת ג' שנים, דשאני התם דעביד למשאלינהו ליותר מג' שנים או ששכח למי השאיל, משא"כ בהני, נתיבות המשפט חדושים ה.

⁴⁴ אבל הרמב"ם [פ"י מטוען ה"ד] והיא דעת המחבר ס"ל דטעמא דמטלטלים דלא מהני בהו חזקת ג' שנים משום דלאו בני שטרא נינהו, ולפי האי טעמא ה"ה לבהמה וחיה. סמ"ע שם ג, אך בש"ך שם ג כתב דלכו"ע יש חזקת ג' שנים אף לרמב"ם והרבה להוכיח זאת עיי"ש

⁴⁵ שו"ע ונו"כ שם ב

⁴⁶ בעבד מודה הרמב"ם דבג' שנים הו"ל חזקה, משום דעבד בן שטר הוא. ויש לדקדק, דכאן סתם המחבר כדברי הרמב"ם דמחלק בין עבד ובין בהמה, ולעיל סימן ע"ב סוף סעיף כ"א משמע דהשוה אותם ובשניהם ס"ל דמועיל בהן חזקת ג' שנים. וי"ל דשם דאין עיקר מקומו לא חש לדקדק כולי האי, ולא בא אלא ללמדנו דיש חילוק בין חזקת מטלטלים דמהני מיד לחזקת בעלי חיים, ושגם בבעלי חיים מהני חזקת ג' שנים, ור"ל לכל מר כדאית ליה, וכאן שהוא מקומו דקדק וכתב כדעת הרמב"ם סמ"ע שם ג

⁴⁷ סמ"ע שם ה

⁴⁸ שו"ע ונו"כ אבהע"ז שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

זו ספק מגורשת⁴⁹, שמא מעצמו נכנס לרשותה כיון שיכול לילך מעצמו⁵⁰ ומעולם לא נמסר לה, וקי"ל שהוא בכלל הגודרות שאין להם חזקה מטעם זה שמא מעצמו נכנסו לרשות של זה שמחזיק בהם.

י. הנהו עיזי דאנלו חושלא בנהרדעא אתא מרי חושלא

תפסינהו ... יכול לטעון עד כדי דמיהן דאי בעי אמר

לקוחות הן בידי

כבר התבאר במסכת ב"מ דף קטז. שאמרו חז"ל חזקה⁵¹ כל דבר המטלטל שהוא ביד האדם, בחזקת שהוא שלו, ואפילו אם יבא אחד ויערער ויביא עדים שהוא שלו אלא שהפקידו אצלו או השאלו לו, נאמן המוחזק לומר מכרתו לי⁵² או נתתו לי במתנה, ומ"מ צריך הנתבע ליטען היסת⁵³.

ואם אומר המוחזק⁵⁴ אמת שהחפץ שלך הוא אבל משכון הוא בידי על חוב שאתה חייב לי, נאמן על כך, ונשבע שבועה חמורה בנקיטת חפץ ונוטל

⁴⁹ ואף על פי דהתם מפקידן להו מן המחזיק ויהבינן להו לבעליהם הראשונים שהם ודאי שלו, ואם כן הכא נמי נימא ודאי הוא של הבעל ואפילו ספק מגורשת לא תיהוי, שאני התם דכיון שהם בחזקת הראשון, השני הוה ליה המוציא ועליו הראייה, אבל לענין הגט על כל פנים מידי ספיקא לא נפקא, דע"כ צריכי לחוש שמא האמת עמה ולכך הויא ספק מגורשת. לבוש שם

⁵⁰ אבל בקטן מגורשת, ואם היה אצלה ג' שנים מוזמן הכתוב בגט ברמ"א כתב שמגורשת ובט"ז שם יז הקשה עליו ופסק שספק מגורשת. ועיי"ש בח"מ כ שכתב והקשה הב"י הא אין לאשה חזקה בנכסי בעלה וע"כ לא מיחה בה תוך ג' שנים ולי נראה דהקושיא מעיקרא ליתא דע"כ לא מבעיא ליה בגמרא אלא בעבד שהיו מוחזקין שהוא שלו אבל בדבר המטלטל שהיו מוחזקין שהוא שלו וגט כתוב עליו והוא טוען היא מעצמה לקחה הגט ודאי אינו נאמן אף על פי שודאי אין לאשה חזקה בכל מטלטלי של בעלה כשמברר שהיו שלו אלא ודאי כל שכתוב גט על המטלטלים היא נאמנת שנתנו לה דאם לא כן מאי תיקון העולם איכא בחתימת הגט לעולם יטעון הוא היא לקחה בעצמה הגט ואם כן ה"ה בגודרות לאחר שלשה דינים כמו כל המטלטלין לאלתר.

⁵¹ מבואר בשו"ע סימן קלה סעיף א וכן בסימן עב סעיף כא דבבהמה וחיה לא אמרינן חזקה שהוא שלו, דכיון שהיא מהלכת יש לחוש שמעצמה נכנסה לרשותו של זה ובש"ך סימן עב ס"ק קה משמע שבהמה וחיה דינים כדברים העשויים להשאל ולהשכיר, ואם יש לו מינו נאמן בטענת לקוח הוא בידי, ובתומים שם חולק, שו"ע ונו"כ קלג א

⁵³ והיסת חייב אפילו כשאין לתובע עדים, כדין כל תובע מנה לי בידך.

⁵⁴ שו"ע סימן קלג סעיף א, וכתב הסמ"ע עפ"י דברי השו"ע סימן עב סעיף יז שנאמן מכה מינו דלקוח ולכן נאמן עד כדי דמיו, ואף על גב דבטענת לקוח היה נפטר בהיסת, מ"מ בטענה זו שהוא מודה שהחפץ של המערער, וצריך ליטען וליטול, הצריכהו שבועה בנק"ח.

כתב בפעמו"ז בשם בני חיי שהולכין לפי שווי החפץ בשעת העמדה בדין ולא בשעת תפיסה, שאם נתייקר משעת תפיסה עד שעת העמדה בדין, היוקר הוא של מרא קמא ולא של התופס.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

חובו עד כדי דמי המשכון, ואם אינו טוען שהגיע לידו בתורת משכון אלא שתפסו בחובו ממקום אחר, ראוי שיברר ממה נתחייב לו, דשמא יתברר שאינו חייב לו⁵⁵.

יא. שאני עיזי דמסירה לרועה והא אינא צפרא ופניא בנהרדעא טייעי שניחי ומידא לידא משלמי

כבר התבאר במסכת גיטין דף כ: שאף על פי שהתבאר שהמחזיק⁵⁶ בבהמה וחיה אינו נאמן, במקום שדרך למסור בהמה לרועה שחרית ולקחתה מידו ערבית בענין שאינה הולכת לברדה כלל, דינה כשאר מטלטלין ונאמן המחזיק בשבועת היסת לומר שקנויה לו.

דף לו:

יב. ניר לא הוי חזקה

היתה השדה⁵⁷ בחזקתו כמה שנים וחרשה כל שנה ולא זרעה הואיל ולא נהנה בה לא הוי חזקה שניר כלומר חריש לא הוי חזקה.

ואפילו אותם⁵⁸ ימים שחרש בהם אינם עולין לחשבון של ג' שנים של החזקה, שאין מונין אלא משעת זריעה ואילך, לפי שבשעת החרישה לא נהנה מן הקרקע אלא מנהנה את בעלי הקרקע שמתקן הקרקע⁵⁹, ואין חזקה למהנה אלא לנהנה, ויש אומרים שהואיל ועל ידי החרישה סוף סוף אוכל הפירות מונין החרישה לתוך הג' שנים.

⁵⁵ משמע שאם מברר חובו דינו כמשכון ונשבע שבועה בנק"ח ונוטל

⁵⁶ שו"ע ונו"כ הו"מ קלה א

⁵⁷ שו"ע ונו"כ שם ה

⁵⁸ שו"ע ונו"כ שם ט

⁵⁹ אעפ"י שזרעה ואכל אח"כ פירות בשני החזקה, אין מתחילין למנות ג' שני החזקה אלא מימי הזריעה. סמ"ע שם יג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

יג. עד שיגדור שלש גדרות ויבצור ג' בצירות וימסוק ג' מסיקות

כבר התבאר לעיל דף כח. שג' שנים לחזקה שאמרו לחזקה צריכין להיות מיום ליום, אפילו היו חסרים יום אחד לא החזיק ומסלקין אותו ממנה.

במה דברים אמורים בקרקע שעושה פרי תמיד, כגון בתים וחצירות ושדות שמשקין אותן תמיד וזורעים בהן ונוטלין, והגנות והפרדסים שזורעים בהם⁶⁰, וכדומה.

אבל שדה הבעל שהוא שותה מי גשמים בלבד ושדה אילן אינם מיום ליום, אלא כיון שאכל ממנה ג' תבואות ממין אחד הרי אלו כג' שנים, שכיון שאכל הג' תבואות בשופי שוב אינו נזהר בשטר⁶¹.

כיצד, היתה שדה תמרים וגדר ג' גדרות, או שדה ענבים ובצר ג' בצירות, או שדה זתים ומסק ג' מסיקות, הרי אלו כג' שנים והויא חזקה, ואפילו היו נטיעת האילנות רצופים ולא היה ביניהם הרחקה כראוי כלומר שהרחיק פחות מד' אמות, והרי אלו סופן לייבש, אפילו הכי הואיל ואכלן ג' פעמים החזיק, ויש חולקין⁶² שגם באלו אינה חזקה אלא כג' שנים.

יד. דקל נערה אינא בנייהו שעושה שלש פעמים בשנה

אם האילן⁶³ משיר פירותיו קודם שילקטם, אף על פי שעמדו על האילן עד שגדלו כל צרכן ואח"כ נשרו ואכלם אינה חזקה, דלא הוי חזקה אלא עד שילקט הפירות בידו שזה דרך החזקה.

⁶⁰ סמ"ע שם ג שהרי אם נטיעות הם אין צריך חזקה מעת לעת

⁶¹ הטעם, כיון שאין גדל בהן פירות אלא פעם אחת בשנה, כל שאכל ג' פירות והוא שתק מחשב כג' שנים שלמים. סמ"ע שם ג

⁶² דעת הרמ"א כדעת הרא"ש ור"ה ור"ח דהלכה כשמואל דף לו דגם בהאי בעינן ג' שלימות

⁶³ שו"ע ונו"כ שם טו ודין זה למדו הרא"ש [ב"ב פ"ג ס"י כ"ו] בשם רב האי מדקל נערה האמור בגמרא שפירשוהו שמנער הפירות מעצמו, ולא כפירוש ר"ח [ברשב"ם שם ד"ה דקל] שפירש שמנער פירותיו קודם גמר בישולן. ובב"י [סעיף ט"ז] משהו פירוש ר"ח לפירוש רב האי, וזה אינו, אלא כמ"ש כאן בשו"ע דלרב האי אפילו משירן אחר שגדלו כל צרכן כיון דלא לקטן בידיו לא הוי חזקה, ועיין דרישה בריש סימן זה. וגם על העיר שושן [סעיף

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

**טו. היו לו שלשים אילנות ממתע עשרה לבית סאה אבל
עשרה בשנה זו ועשרה בשנה זו ועשרה בשנה זו הרי זו
חזקה**

חז"ל שיערו⁶⁴ ששדה אילן כשנוטעין בו האילנות, כל בית סאה ראוי ליניקת עשרה אילנות נטועים, ואם נטען מפוזרים יותר מזה, עד שלא יגיעו עשרה לבית סאה זה הפסיד הקרקע חנם, שאין צריך כל כך ליניקת העשרה האילנות, ואין זה דרך עובדי האדמה להפסיד קרקע חנם. וכן אם נטע יותר מעשרה בתוך בית סאה אחת, הרי אלו יותר מדאי לקרקע כזו, שהם מכחישין אותה ביותר ולסוף לא יתקיימו אלו האילנות, שכל אחד יונק מיניקה הצריכה לחבירו ותכחיש הקרקע והאילנות ואין להם קיום יחד,

לפיכך אמרו שדה אילן שיש בה שלשים אילנות בתוך שלשה בית סאה, ואכל עשרה בשנה ראשונה ועשרה בשניה ועשרה בשלישית הוי חזקה לכולם, שהחזקה שעשה בכל שנה מחזיק בה בכל השדה, ויבואר עוד להלן דף לו. בעזה"ת

⁶⁴ ט"ו יש לדקדק מ"ש ברין זה ז"ל, אף על פי שעכשיו עמדו על האילן בו, למה כתב שעכשיו, הא אפילו דרכן כן בכל שנה לא הוי חזקה כיון שנושרין לבסוף מעצמן, ועיין דרישה [שם ופרישה סעיף ט"ז]

⁶⁴ שו"ע ונו"כ שם יז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

